

**BYUDJET TASHKILOTLARIDA RIVOJLANTIRISH JAMG'ARMASI
HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH.**

*O'zbekiston Respublikasi Bank-moliya
akademiyasi magistranti I.Bobotoyev
imomalibobotoev@gmail.com
+99899 644 66 90
Ilmiy rahbar prof. D.Sholdarov*

Annotatsiya: Byudjet tashkilotlari davlatning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. Ular ta'lim, sog'liqni saqlash, madaniyat va boshqa sohalarda xizmatlar ko'rsatadi. Rivojlantirish jamg'armalari esa ushbu tashkilotlarning moliyaviy barqarorligini ta'minlash va ularning faoliyatini yanada samarali qilishda muhim ahamiyatga ega. Ushbu maqolada byudjet tashkilotlarida rivojlantirish jamg'armasi hisobini takomillashtirish bo'yicha takliflar va tavsiyalar keltiriladi.

Kalit so'zlar: byudjet tashkilotlari, jamg'arma, hisob, moliyaviy natijalar, mablag'lar, investitsiyalar, siyosat, mutaxassislar.

Аннотация: Бюджетные организации играют важную роль в социально-экономическом развитии государства. Они предоставляют услуги в сфере образования, здравоохранения, культуры и других сферах. Фонды развития важны для обеспечения финансовой стабильности этих организаций и повышения эффективности их деятельности. В данной статье представлены предложения и рекомендации по совершенствованию учета фонда развития в бюджетных организациях.

Ключевые слова: бюджетные организации, фонд, счет, финансовые результаты, фонды, инвестиции, политика, эксперты.

Abstract: Budget organizations play an important role in the socio-economic development of the state. They provide services in education, health, culture and other areas. Development funds are important for ensuring the financial stability of these organizations and making their activities more efficient. This article presents proposals and recommendations for improving the account of the development fund in budget organizations.

Key words: budgetary organizations, fund, account, financial results, funds, investments, policy, experts.

KIRISH.

Byudjet tashkilotlari davlat yoki mahalliy hokimiyat tomonidan moliyalashtiriladigan muassasalardir. Ular ta'lim, sog'liqni saqlash, madaniyat va boshqa ijtimoiy xizmatlar ko'rsatishga qaratilgan. Rivojlantirish jamg'armasi esa ushbu

tashkilotlarning moliyaviy resurslarini boshqarish va samarali foydalanish uchun muhim ahamiyatga ega. Rivojlantirish jamg'armasining asosiy maqsadi byudjet tashkilotlarining moliyaviy barqarorligini ta'minlash, resurslarni samarali boshqarish va ijtimoiy xizmatlarni sifatini oshirishdir. Bu jamg'arma orqali tashkilotlar o'z faoliyatlarini rivojlantirish, yangi loyihalarni amalga oshirish va mavjud xizmatlarni yaxshilash imkoniyatiga ega bo'ladi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA TADQIQOT METODOLOGIYASI.

Rivojlantirish jamg'armasi byudjet tashkilotlarining moliyaviy rejalashtirish jarayonlarini boshqaradi. Bu jarayonlar doirasida xarajatlar va daromadlar prognozlarini tayyorlanadi. Rivojlantirish jamg'armasi yangi loyihalarni moliyalashtirish uchun zarur mablag'larni ajratadi. Bu loyihalar ta'lim, sog'liqni saqlash, infratuzilma va boshqa sohalarda bo'lishi mumkin. Jamg'arma moliyaviy resurslarning qanday ishlatilishini monitoring qiladi va hisobotlar tayyorlaydi. Bu jarayonlar orqali tashkilotlar o'z faoliyatlarini baholash va zarur o'zgarishlarni kiritish imkoniyatiga ega bo'ladi. Rivojlantirish jamg'armasi tashkilotlarning samaradorligini oshirishga qaratilgan strategiyalarni ishlab chiqadi va amalga oshiradi. Bu, o'z navbatida, xizmatlar sifatini yaxshilashga yordam beradi.

Byudjet tashkilotlarida rivojlantirish jamg'armasi quyidagi jihatlarda muhim ahamiyatga ega:

Rivojlantirish jamg'armasi orqali ajratilgan mablag'lar ijtimoiy xizmatlar sifatini oshirishga yordam beradi. Bu esa aholi uchun yanada sifatli xizmatlar ko'rsatishga olib keladi.

Rivojlantirish jamg'armasi moliyaviy barqarorlikni ta'minlashga yordam beradi. Bu, o'z navbatida, tashkilotlarning uzoq muddatli rivojlanishiga xizmat qiladi.

Rivojlantirish jamg'armasi yangi texnologiyalar va innovatsiyalarni joriy etishga imkon beradi. Bu esa tashkilotlarning raqobatbardoshligini oshiradi.

Byudjet tashkilotlarida rivojlantirish jamg'armasining samaradorligini oshirish uchun quyidagi takliflar amalga oshirilishi mumkin:

Tashkilot ichida ochiq muloqot va shaffoflikni ta'minlash, bu esa xodimlar o'rtasida ishonchni oshiradi.

Xodimlarni rivojlantirish jamg'armasi hisobini boshqarish bo'yicha malaka oshirish dasturlarini tashkil etish.

Moliyaviy resurslarni monitoring qilish va baholash uchun zamonaviy tizimlarni joriy etish.

Yangi innovatsion loyihalarni amalga oshirish uchun mablag'larni ajratish va ularni qo'llab-quvvatlash.

Byudjet tashkilotlarida rivojlantirish jamg'armasi moliyaviy resurslarni boshqarish va ijtimoiy xizmatlarni sifatini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Ushbu jamg'arma orqali tashkilotlar o'z faoliyatlarini rivojlantirish, yangi loyihalarni amalga

oshirish va mavjud xizmatlarni yaxshilash imkoniyatiga ega bo'ladi. Rivojlantirish jamg'armasining samaradorligini oshirish uchun ochiq muloqot, malaka oshirish va innovatsion loyihalarni qo'llab-quvvatlash kabi takliflar amalga oshirilishi zarur. Bu esa, o'z navbatida, byudjet tashkilotlarining barqarorligini va ijtimoiy xizmatlar sifatini oshirishga yordam beradi.

MUHOKAMA VA NATIJALAR.

Rivojlantirish jamg'armasi hisobining samarali yuritilishi byudjet tashkilotlarining moliyaviy resurslarini to'g'ri boshqarish, investitsiyalarni rejalashtirish va amalga oshirish, shuningdek, moliyaviy hisobotlarni tayyorlashda muhim ahamiyatga ega. Bu hisob orqali tashkilotlar o'z faoliyatlarini rivojlantirish uchun zarur bo'lgan mablag'larni to'plash va sarflash imkoniyatiga ega bo'ladi. Rivojlantirish jamg'armasi hisobini takomillashtirish uchun avvalo, hisob siyosatini yangilash zarur. Bu siyosat moliyaviy resurslarni to'plash va sarflash jarayonlarini aniq belgilab berishi kerak. Hisob siyosati shaffof va tushunarli bo'lishi, barcha xodimlar tomonidan qabul qilinishi lozim. Rivojlantirish jamg'armasi hisobini samarali yuritish uchun moliyaviy rejalashtirish jarayonini kuchaytirish zarur. Tashkilotlar o'z maqsadlari va vazifalariga muvofiq ravishda moliyaviy rejalashtirishni amalga oshirishlari kerak. Bu jarayonda kelgusidagi xarajatlar va daromadlarni aniq prognoz qilish muhimdir. Rivojlantirish jamg'armasi hisobini takomillashtirishda zamonaviy hisob-kitob tizimlaridan foydalanish muhimdir. Elektron hisob-kitob tizimlari yordamida hisoblarni yuritish, ma'lumotlarni tez va aniq qayd etish imkonini beradi. Bu esa hisobotlarni tayyorlash jarayonini soddalashtiradi va xatoliklarni kamaytiradi. Rivojlantirish jamg'armasi hisobini samarali yuritish uchun xodimlarning malakasini oshirish zarur. Hisobchilar va moliyaviy boshqaruv mutaxassislari uchun muntazam ravishda treninglar va seminarlar o'tkazish, ularning bilim va ko'nikmalarini yangilashga yordam beradi. Rivojlantirish jamg'armasi hisobini takomillashtirishda monitoring va nazorat tizimini joriy etish muhimdir. Bu tizim orqali mablag'larning qanday sarflanishi, ularning samaradorligi va natijalari kuzatiladi. Nazorat jarayoni shaffof bo'lishi va barcha xodimlar tomonidan amalga oshirilishi lozim. Rivojlantirish jamg'armasi hisobining samaradorligini oshirish uchun hisobotlarni yaxshilash zarur. Hisobotlar aniq, tushunarli va o'z vaqtida tayyorlanishi kerak. Bu hisobotlar asosida tashkilotlar o'z faoliyatlarini tahlil qilish va kelgusidagi strategiyalarini belgilash imkoniyatiga ega bo'ladi.

Rivojlantirish jamg'armasi hisobini modernizatsiya qilish uchun bir qator usullar va strategiyalar mavjud. Ushbu usullar hisob jarayonlarini samarali va tezkor boshqarish, xatolarni kamaytirish va moliyaviy resurslardan optimal foydalanishni ta'minlashga yordam beradi. Zamonaviy hisob dasturlarini joriy etish, bu esa hisob jarayonlarini avtomatlashtirish va ma'lumotlarni tezkor qayta ishlash imkonini beradi. Muntazam hisobotlarni avtomatik ravishda tayyorlash tizimlarini joriy etish, bu esa

vaqtni tejaydi va xatolarni kamaytiradi. Bulutli hisoblash xizmatlaridan foydalanish, bu esa ma'lumotlarga har qanday joydan kirish imkonini beradi va ma'lumotlarni xavfsiz saqlashni ta'minlaydi. Bulutli tizimlar yordamida ma'lumotlarni real vaqt rejimida sinxronlashtirish, bu esa hisob jarayonlarini yanada samarali qiladi. Hisob jarayonlarini boshqarish uchun mobil ilovalar yaratish, bu esa xodimlarga harakatda bo'lib, ma'lumotlarga tezkor kirish imkonini beradi. Mobil ilovalar orqali hisobotlarni tayyorlash va ularga kirish imkoniyatini ta'minlash. Xodimlarni yangi texnologiyalar va dasturlar bilan tanishtirish uchun o'qitish dasturlarini tashkil etish. Xodimlar o'rtasida tajribalarni baham ko'rish va o'zaro o'rganish jarayonlarini rivojlantirish. Tashkilot ichida ochiq muloqot va shaffoflikni ta'minlash, bu esa xodimlar o'rtasida ishonchni oshiradi. Jamoatchilik bilan aloqalarni mustahkamlash, bu esa tashkilotning ijtimoiy mas'uliyatini oshiradi. Sun'iy intellekt va ma'lumotlarni o'rganish texnologiyalaridan foydalanish, bu esa hisob jarayonlarini yanada samarali qilish imkonini beradi. Moliyaviy operatsiyalarni xavfsiz va shaffof tarzda amalga oshirish uchun blockchain texnologiyasini joriy etish. Ushbu usullarni amalga oshirish orqali rivojlantirish jamg'armasi hisobini modernizatsiya qilish va moliyaviy boshqaruvni yanada samarali qilish mumkin. Bu esa tashkilotning umumiy samaradorligini oshirishga yordam beradi.

Byudjet tashkilotlarida shaffoflikni oshirish bir qator strategiyalar va amaliyotlar orqali amalga oshiriladi. Byudjet tashkilotlari o'z faoliyatlari va moliyaviy holati haqida muntazam ravishda hisobotlar tayyorlashi kerak. Bu hisobotlar ichki va tashqi manfaatdor tomonlarga (xodimlar, jamoatchilik, davlat organlari) taqdim etilishi lozim. Hisobotlar moliyaviy ko'rsatkichlar, xarajatlar, daromadlar va boshqa muhim ma'lumotlarni o'z ichiga olishi kerak. Tashkilot ichida ochiq muloqot muhim ahamiyatga ega. Xodimlar va rahbariyat o'rtasida ochiq va samimiy muloqot o'rnatish, tashkilotning maqsadlari va vazifalari haqida xodimlarni xabardor qilish, shaffoflikni oshiradi. Muloqot kanallari (uchrashuvlar, seminarlar, ichki xabarnomalar) orqali fikr almashish imkoniyatlarini yaratish zarur. Tashqi nazorat va audit jarayonlari tashkilotning moliyaviy faoliyatini mustaqil ravishda baholash imkonini beradi. Tashqi auditorlar tomonidan o'tkaziladigan auditlar natijalari va tavsiyalari jamoatchilikka taqdim etilishi, shaffoflikni oshiradi va tashkilotning ishonchliligini kuchaytiradi. Tashkilotning moliyaviy ma'lumotlari, hisobotlari va boshqa muhim hujjatlari jamoatchilikka ochiq bo'lishi kerak. Bu ma'lumotlarni tashkilotning rasmiy veb-sayti yoki boshqa platformalarda joylashtirish, shaffoflikni oshirishga yordam beradi. Ochiq ma'lumotlar, jamoatchilikning tashkilot faoliyatiga bo'lgan ishonchini oshiradi. Xodimlarga shaffoflik va hisobdorlik tamoyillari bo'yicha o'qitish o'tkazish, ularning bu boradagi bilim va ko'nikmalarini oshiradi. Xodimlar shaffoflikni ta'minlashda qanday rol o'ynashlarini tushunishlari muhimdir. Tashkilot ichida shaffoflikni ta'minlash uchun aniq qoidalar va standartlarni ishlab chiqish zarur. Bu qoidalar,

moliyaviy hisobotlar, xarajatlar va mablag'larni boshqarish jarayonlarini o'z ichiga olishi kerak. Xodimlarga bu qoidalarni tushuntirish va ularga amal qilishni ta'minlash muhimdir. Jamoatchilikning tashkilot faoliyatida ishtirokini rag'batlantirish, shaffoflikni oshirishga yordam beradi. Jamoatchilik fikrini olish, muhokamalar o'tkazish va jamoatchilikning takliflarini inobatga olish, tashkilotning faoliyatini yanada ochiq va shaffof qiladi. Byudjet tashkilotlarida shaffoflikni oshirish, tashkilotning ishonchliligini va samaradorligini oshirishga yordam beradi. Yuqorida keltirilgan strategiyalarni amalga oshirish, tashkilotning moliyaviy faoliyatini yanada ochiq va tushunarli qilishga imkon yaratadi. Bu esa, o'z navbatida, jamoatchilik va manfaatdor tomonlar bilan ishonchli munosabatlarni o'rnatishga yordam beradi.

XULOSA.

Byudjet tashkilotlarida rivojlantirish jamg'armasi hisobini takomillashtirish, ularning moliyaviy barqarorligini ta'minlash va samaradorligini oshirishda muhim ahamiyatga ega. Hisob siyosatini yangilash, moliyaviy rejalashtirish, zamonaviy hisob-kitob tizimlaridan foydalanish, xodimlarni malakasini oshirish, monitoring va nazorat tizimini joriy etish, shuningdek, hisobotlarni yaxshilash orqali rivojlantirish jamg'armasi hisobini samarali yuritish mumkin. Bu esa o'z navbatida, byudjet tashkilotlarining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishiga katta hissa qo'shadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR.

1. “Byudjet tashkilotlarida buxgalteriya hisobi to'g'risida”gi Yo'riqnoma O'z.RAV. tomonidan 2010 yil 22 dekabrda № 2169-son bilan ro'yxatdan o'tgan.
2. Tuychiev A.J., Ostonokulov A.A., Ibragimov K.Sh., Tursunov A.S. Byudjettashkilotlarida byudjet hisobi. Darslik. – T.: “IQTISOD MOLIYA” 2019.329 b.
3. Oстанақulov M. Byudjet hisobi. Darslik. 4. Garnov Yu. I. Davlat (shahar) budjet muassasalarini yangi hisoblar rejasiga o'tkazish xususiyatlari // Yu. I. Garnov / Budjet va notijorat tashkilotlarida buxgalteriya hisobi. –No29 (283) . -2011 yil.
4. Markov S.N. Umumiy ta'limga budjet mablag'larini sarflash samaradorligini oshirish. monografiya, 2013 yil
5. Рашидов, Д. (2023). Давлат-хусусий шерикликда таваккалчилик турлари. Scienceweb academic papers collection